

EDITORIAL

Borrat dels símbols

A ningú se li escapa que estem vivint una **crisis econòmica** singular, però també de **valors**, especialment en la societat occidental; conjuntura que es manifesta en el nostre Estat de manera accentuada, constatable en el procés de polarització social que sense vergonya provoquen els nostres polítics. Si bé esta situació pot ser reversible, en mes o manco temps, la **crisis identitaria valenciana** s'ha convertit ja en endèmica, i a que s'afone en ella el poble valencià col·laboren no pocs estaments de la nostra societat, encapçalant el *ranking* les institucions. Prova d'això són dos fets recents que volem senyalar: la celebració del passat 9 d'Octubre i la falta de voluntat de mantindre un símbol com és Vinatea en el centre del Cap i Casal.

El passat **9 d'Octubre**, els que vivim el significat de dita jornada, sofrim una gran humiliació com a ciutadans pacífics en veure com el centre de la capital valenciana havia seguit pres per les forces de la **polícia nacional**, en dotacions arribades de diferents parts de l'Estat. Com si la celebració fora una algarada de delinqüents, més d'un centenar de furgons policials copaven, sense deixar ni un metro quadrat buit, el carrer de Marqués de Sotelo i part de les vies contigües a l'Estació del Nord.

Estes exagerades precaucions són un suma i seguix de lo que ve passant els últims temps. Els dos últims anys han utilitzat com a justificació la pandèmia i les consabudes mides d'allunyament (que, per cert, no afectaven a l'entrada de **Moros i Cristians** de la vesprada ni a molts altres actes), però enguany, sense eixa excusa, més que mai el recorregut per a on havia de passar la processó cívica apareixia acordonat en tanques fent-lo **inaccessible** i impedit que, civicament, el poble pla poguera participar integrant-se en una desfílada que s'ha convertit en el passeig gloriós dels polítics que, només eixe dia –alguns vestits en les seues millors gales–, s'enrecorden de que són ¿valencians? Enguany hem assistit a una remuntada en eixa dinàmica de separar a la població de la classe privilegiada, impedit inclús l'accés al **Parterre**, a on tradicionalment se fa tribut al conquistador del **Regne de València**.

Han conseguit fer del 9 d'Octubre una festeta de carrer més, desdibuixant qualsevol caràcter reivindicatiu del que és el nostre dia nacional.

I es que hi ha un afany per **anar barrant** tot element que nos recorde que som valencians, fer desaparèixer qualsevol símbol que contribueix a fer-nos coneixedors del nostre passat, d'allò que protagonisarem com a societat, de les fites conseguides col·lectivament o individualment, de les senyes que nos caracteritzen... i que deurien servir per a afrontar el futur

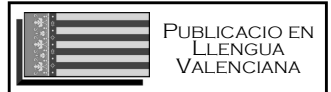
col·lectivament en mires al progrés, sense perdre identitat. Nos aboquen, per contra, a dissoldre'ns en una societat sense referents ni objectius.

En este context s'emmarca una nova acció, possibilitada pel govern municipal de la **ciutat de València**, concretada en el projecte de reforma de la plaça més important de la ciutat, convertida en l'excusa perfecta per a eliminar l'estatua de **Francesc de Vinatea**, símbol de la lluita per la llibertat, la justícia i la defensa de la llei. El considerat fins ara com a heroe –civil i civilisat– pareix que ja no es mereixedor d'estar en el lloc a on la democràcia l'instal·la. (En la pàgina 3 se pot llegir un comunicat de la nostra associació sobre este tema).

Si es produix eixa no desijada retirada del monument estarem davant d'un episodi més d'eixe **proces de dilució** d'una societat que viu anestesiada per les falsetats que se transmeten a través del sistema educatiu i pel fem que informativament nos fan consumir. Demem reflexionar i sobre tot devem contribuir a que esta espiral acabe i als negacionistes de la singularitat valenciana (**pancatalanistes**), i als que, sense negar-la, la releguen a simple folclorisme (**centralistes**), fer-los entendre que mai serem res si lo que se preten es que sigam una altra cosa distinta a ser valencians.

Alguns volen separar estos temes d'aquells de caràcter econòmic. Pensen que se pot **prosperar**, tindre una indústria i agricultura competents, una adequada finançació, bons servicis, etc., deixant en un segon lloc les reivindicacions identitàries. Només hem de veure com aquells que se senten més orgullosos de lo que són, són els que en més força saben defendre els seus interessos. Sense anar més llunt, la prosperitat dels valencians ha anat declinant a mida que la nostra **consciència de poble** ha anat debilitant-se fins a aplegar a la situació actual en la que no “pintem fava” en l'Estat, lo qual es ja un fet incontestable que nos fa anar sempre a rebufo de lo que uns altres conseguixen en competències, finançació i inversions.

No volem acabar est editorial sense recordar, en el 40 aniversari de la **pantanada de Tous**, a tots els pobles de les **Riberes** que sofriren aquella desgràcia que destruí famílies, que acabà en negocis i en vides. Per a totes i tots el nostre recòrd i recolzament. I a l'Estat, aprendre-li a que siga diligent en les seues responsabilitats i vigile allò que està baix la seua autoritat i propietat; l'insuficient previsió, una incorrecta gestió o el mal funcionament d'una instal·lació per falta de manteniment, no pot ser la causa de noves desgràcies com les que sofriren els valencians de les dos Riberes.

LA CITA

El verdader odi es el desinterés, i l'assassinat perfecte es l'oblit.

Georges Bernanos

SUMARI

- 1 EDITORIAL: **BORRAT DELS SÍMBOLS**
- 2 LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
 - OPINIO: **FER COM QUI NO FA**
 - OPINIO: **JOAN RIBÓ, ¿“BLAVER”?**
- 3 JOCS TRADICIONALS (LXXXV): **LES PINCES “PUNYETERES”**
 - COMUNICAT DEL ROGLE CONSTANTÍ LLOMBART SOBRE LA PERMANÈNCIA DE L'ESTATUA DE VINATEA
 - RESENYA BIBLIOGRÀFICA: **CAPS DE CORDA**
- 4 PASSATEMPS
 - FENT MEMORIA: **DECORACIO I ALLUMENAMENT (I)**
 - CORONA POÈTICA (VII): **RAFAEL MELIÀ CASTELLÓ**
 - CORONA POÈTICA (VIII): **MARIA JESÚS COVES**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article de llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, però no de divisió, entre nosatres.

AVIS

Loteria de Nadal. El **22 de desembre de 2022** jugem al **02476**

Contacte en nosatres per a fer-se en participacions (3 €). I recorde fer fotocopies d'est eixemplar per a repartir entre amics i coneguts. Oblidar-ho du mala sort... (...per a nosatres, clar.)

ACTIVITATS CULTURALS NOVEMBRE DE 2022

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt. 64. 46003 Valencia C.
Tel: 688903461 // www.aellva.org
secretaria@aellva.org

Convencio (Convencio Valencianista)
www.convenciovalencianista.org
cvalencianista@gmail.com

INEV (Institut d'Estudis Valencians)
www.inev.org // info@inev.org

Roc Chabàs (Assoc. Cultural Roc Chabàs-la Marina)
rocchabas2018@gmail.com

2 Nov (dimecres) 19:30 h. Casino de la Plaça de Paterna.

LLECTURA DRAMATISADA

de l'obra de Immaculada Ballester: "Ací mai passa res".

+Info: **Aellva**

7, 8 i 9 Nov 19:15 h. Ateneu Mercantil. Pça. Ajuntament, 18. Valencia C.

XXX JORNADES DE LA AELLVA

"500 Aniversari de la Germania de Valencia".

• Intervinents en les Jornades:

7 Nov (dll): Francisco Cardells i Fernando Millán.

8 Nov (dmt): Oscar Rueda i Fernando Sastre.

9 Nov (dmc): Manuel Rochina i Pablo Pérez.

12 Nov (dss) 11:00 h. Passejada de la Germania, des de les Torres de Quart de la ciutat de Valencia.

Se regalarà el llibre que conté les ponències a qui assistisca a les tres jornades

+Info: **Aellva**

18 Nov (divendres) 21 h. Restaurant La Hipica. C/ Jaca, 5. Valencia C.

SOPAR DELS ESCRITORS

Entrega del guardo com a **Escritor de l'Any** a Maxim Rueda i Pitarque, que llegirà als assistents un relat realitzat ad hoc.

Preu del sopar: 35 €.

+Info i reserves: **Ricart Folgado** 607310093 i **Aellva**

19 Nov (dissabte) 12 h. C/ Temple Sant Telm, 7 D. Denia

PRESENTACIO DE LLIBRES:

Davit Marchuet: *Caps de corda*.

Antoni Fontelles: *Els Països Catalans: Entre l'entelequia i la materialisació*.

+Info: **INEV** i **Roc Chabàs**

26 Nov (dissabte) Lloc i hora per determinar.

TOTS ELS DIES 9. Homenage a Marià Benlliure.

+Info: **Rogle** i **Convencio**

OPINIO

COLLABORACIO

Fer com qui no fa

En plena invasió política i cultural del catalanisme en diners a orri per part del govern català, favorit pel **Botànic** i l'impúdica política llingüística del PP per a desmantellar la **Llengua Valenciana**, la prevaricadora AVL, "fent com qui no fa", continua l'insidiosa labor destructiva a través del **CIVAL**: "El Corpus Informatitzat del Valencià, és una base de dades que conté un ampli repertori de llibres i documents digitalitzats escrits en valencià des del segle XIII fins a l'actualitat".

El CIVAL els presenta –com denuncia la **RACV**– en formes catalanes com si foren valencianes, que mai han existit en la llengua antiga o clàssica valenciana, Paradigmàtica l'aparició de "amb" en documents del s. XIII, quan l'invent de **P. Fabra** (ingenier químic), fon creat en els anys 30 del s. XX, després de barrejar les clàssiques (am+ab), substituïnt al clàssic original valencià "ab". El diletant P. Fabra fon premiat, com **Fuster** (advocat), en el títol de filòlec.

El CIVAL, també presenta obres valencianes editades en **Catalunya** "normativades" com si foren formes valencianes antigues que tampoc ho són; com les transcripcions que introduïxen els accents catalans discor-

dants dels valencians en les conseqüents repercussions fonètiques.

Adulteracions que confonen o enganyen als usuaris, investigadors, estudiants o catedràtics de les "universitats de tot lo món" que, incauts, confien en la professionalitat, honorabilitat i bona fe, i són defraudats quan consulten el CIVAL.

És el "modus operandi" catalanista per a apropiarse del patrimoni dels valencians fagocitant sa cultura. Malifetes de personages com els **Bofarull**, **Prat de la Riva**, **J. Massó** o els "nostres" **Sanchis Guarnier**, **J. Fuster**, **Enric Guinot** i el seu discípol **Vicent Baydal**, 'nou flamant' cronista-bis del Cap i Casal, entre uns atres. Titulats, acadèmics, catedràtics o intelctuals que, actius o passius, avalen el frau de burdes manipulacions o falten a la veritat (falsificacions) baix l'escut d'universitats i polítics conquistats per la corruptela prevaricadora, en diners públics, al servici del catalanisme.

¡Ni per espillera! Enfront, l'esperit de **Vina-tea**: dignitat, sentiment i orgull dels quixots valencians.

Marcel Navarro

OPINIO

COLLABORACIO

Joan Ribó, ¿"blaver"?

El dia 8 d'octubre vaig visitar per primera volta la nova **Plaça de la Reina**, emplaçament que tantes protestes ha provocat, i he de dir que a mi, en línees generals m'agrada, ha millorat substancialment i li ha donat una vida social de la que abans caria.

Pero quan passejava per ella i estava veient les novetats que la plaça oferix als ciutadans, em vaig topetar en una carpa de **Compromís** que estava repartint en motiu del **9 d'Octubre**, Dia Nacional de tots els valencians, senyeres, mocadors i polseres, es-

tes també en els colors de la **Real Senyera**.

Capitanejant el repartiment "patriòtic" es trobava un simpàtic i alegre **Joan Ribó**, que regalava **senyeres "blaveres"** a tot aquell que passava per allí, la qual cosa me resultà molt chocant, de la mateixa manera que quan fon portador de la Real Senyera en la processó cívica del 9 d'Octubre del 2015, i ara vos vaig a explicar el perquè.

Resulta que **Joan Ribó**, quan era secretari general del **Partit Comunista del País Valencià**, i per lo tant membre de la federació Esquerra Unida del País Valencià, va concedir una entrevista en l'any 2001 a la **revista "Lo Rat"**; una de les preguntes que li realisaren fon: "La *senyera valenciana*, ¿deu portar una franja blava?".

A lo que Ribó respongué de manera contundent: "És un **acort estatutari que nosa-**

tres respectem pero no compartim. La senyera de la ciutat de València sí porta blau, pero la de la Comunitat Valenciana no deuria portar la franja blava".

Despuix de vore a l'alcalde de València repartir de forma tan efusiva i alegre banderes en franja blava per a celebrar, no solament el dia de la Ciutat de València, sino de tot el Regne de València, i despuix de ser coneixedor des de fa anys d'esta entrevista, me venen al cap dos preguntes.

¿Haurà Ribó llegit els treballs d'Antoni Atienza, Ricart García Moya, Oscar Rueda, Juanto Manrique i molts atres més, que demostren sobradament que la Real Senyera és la bandera de tots els valencians des del Sènia al Segura i és per això que ara es un amant de la bandera "blavera"?

¿O serà solament una estratègia electoralista...?, ya que Compromís, fora de la ciutat de València, sol utilisar en molts dels seus actes la quadribarrada...

Me decline clarament per la segona; pense que és una clara estratègia electoralista. Pero m'agradaria que fora el senyor alcalde el que responguera una atra volta eixa pregunta que se li va formular fa ya 20 anys, per al coneiximent de tots els ciutadans.

Senyor Joan Ribó, la *senyera valenciana*, ¿deu portar una franja blava?

Javier Navarro Andreu

LA BANDERA QUE SOL ACOMPANYAR EL LOGO DE COMPROMÍS

Les pinces “punyeteres”

Es jugava assentats en rogle i, si be aparentment era un joc tranquil, era el terror de les mares, ya que es deixava la roba estesa sense les pinces necessaries. Pero tambe es cert que a vegades servia per a repassar la lliço del dia següent, o dependre geografia, respondre a preguntes curioses, culturals...

CHIQUETS DIBUIXANT, D'IGNACI PINAZO. 1890.

U dels participants, que fa d'amo, te al seu costat un grapat de pinces d'estendre i un llibre –si no se disponia del llibre, s'elegia al mes sabut del grup. Els demes esperaven a ser nomenats, cosa que es feya d'u en u, formulant-li una pregunta. Si la contestava be, passava a un atre. Si no se la sabia l'amo li donava una pinça que s'havia de posar en una part de la cara.

Aixina seguia el joc fins acabar en eixa bateria d'armes i en les rialles dels que s'havien salvat.

En cas de continuar en el joc, el proxim amo seria el que mes pinces havia rebut.

RESENYA BIBLIOGRAFICA

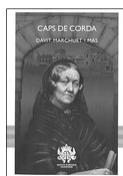
F.R.B.

Marchuet i Màs, Davit

Caps de corda

Institut d'Estudis Valencians (INEV), 2022

(222 pàgines)

Davit Marchuet i Màs publicà un relat curt en la revista lliteraria **Cre-sol** titulat “Després d'un any”. Durant cinc anys col·laborà activament en la revista **Lletrafaller** com a autor de la secció L'Ahuca. S'autopublicà la seua primera novel·la, **El joc dels tres** en l'editorial Cal·ligrama. Ha participat en el “Duel lliterari” de la revista **Ucrònica** en el relat “N'hi ha mans i mans”.

En esta segona novel·la l'autor segueix abordant els entrevills de l'evolució de l'ànima en una sorprenent immersió costumista en el segle XIX. Ampra l'estil clàssic del naturalisme per a narrar l'història de dos famílies enfrontades en el remans d'un poble del **Maestrat**. Subjau una trama de misteri en el que els fets estranys, molt enfosquits per la propensió sectària del veïnat en aquella època, acaba per esgüellar la **Cova d'Orriol** en un dilema moral.

En el fil se besllumena l'eterna lluita entre el bé i el mal, que en la treta se juga a través de bondadosos i despiadats. Uns i altres lliuraran varies històries que transcorren en paral·lel i des de moments diferents, abandonant-se el lector a una història que va i ve fins a la conclusió.

Marchuet escriu en un toc especial, amanit d'autenticitat lexic, en expressions molt pròpies de la cultura popular. Sorpren el ric vocabulari que reuneix en domini, aportant al text un treball de recuperació i sanejament del nostre idioma valencià. Fa descripcions elaborades i porta en el detall el sabor de lo expressat, prenent deixar en el tast del llegidor el fruit de la creativitat de l'artista. S'acompanya d'un diccionari de més de 270 paraules i refrans.

Caps de corda ha guanyat el premi de creació **Manuela Solís Clarás** otorgat pel **INEV** i ja conta en la bessona versió en castellà. Donada l'impossible traducció del títol original, per ser una expressió de gir genuí, en aquell idioma s'ha titulat **Siembra vientos**. Però fruit de l'experiència del treball tal com fon parit, únicament es cosa dels valencians.

Comunicat del Rogle Constantí Llombart sobre la permanència de l'estatua de Vinatea

El **Rogle Constantí Llombart de Cultura Valenciana**, associació cultural que te entre els seus objectius la promoció i defensa dels valors i senyes d'identitat valencians, sabedora de la decisió sobre el projecte de remodelació de la **Plaça de l'Ajuntament de València** ciutat, que inclou la retirada de l'estatua-monument a **Francesc de Vinatea**, vol manifestar el seu desacort i la seua preocupació.

Tan noble figura, defensora de les llibertats valencianes –amparades en els Furs–, no mereix ser bandejada de la seua actual ubicació.

Hem de recordar que en **1333** estava a punt de produir-se un fatídic atac a l'integritat territorial regnicola quan **Alfons II**, el Benigne, pressionat per la seua segona esposa, **Elionor de Castella**, prengue la decisió real de fer donació testamentària al seu fillastre d'algunes viles reals. **Francesc de Vinatea**, morellà d'orige i home de lleis, afincat en el cap i casal, sent jurat en cap, no dubtà en assumir l'arriscada responsabilitat de presentar-se davant del rei i exigir la revocació de dita decisió, armat en la força de la raió i dels **Furs**, que el rei havia jurat. El rei feu honor al seu jurament i s'evità el **contrafur**.

En esta acció, d'aparença simple però intensament representativa de les qualitats personals dels implicats, il·lustrativa de la societat valenciana de l'època i carregada d'un profund simbolisme, **Vinatea** es converteix en l'heroe que molts pobles voldrien tindre en la seua història; civil i civilitat, en inspirada definició de l'il·lustre **Miquel Adlert Noguerol**.

Ademes del nostre desacort en la retirada del monument, volem manifestar la nostra inquietut perquè, per a la defensa de la mateixa, s'estan utilitzant justificacions que sonen més bé a excuses i, en particular, s'està intentant, per part d'alguns mijos i personages, desprestigiar a Vinatea fent una **manipulació malevola de la seua biografia**, en concret sobre el fet circumstancial de la mort de la seua dona i l'amant d'esta, que se resolgue d'una manera pròpia per a l'època en que succeí –per més que hui resultaria inacceptable– i pel qual el nostre heroe es posà en mans de la justícia i fon eximit de culpa. I lo més preocupant es pensar que la raió d'est intent de descreditar siga precisament eixe simbolisme que representa Vinatea i que ad alguns els resulta tan molest.

Confiem en que les autoritats es posen al costat del poble, com feu **Vinatea**, i mantinguen la seua estatua en el lloc que ocupa, i que treballen ademes en posar en valor el fet que protagonisà, i en popularisar-lo, per a que, quan se complisca el septim centenari de la seua valerosa acció, dins d'a penes onze anys, la plaça mes emblemàtica del **Regne de València** constituïxca el marc principal de la celebració que se mereix.

Novetat en la pagina web del Rogle

En la pestanya *Documents* de la nostra web se pot llegir **El Centenar de la Ploma de Madrid**, un nou treball de **Javier Navarro Andreu** en el que nos conta l'iniciativa de 1952 de refundar en Madrid la tradicional companyia per iniciativa de Salvador Ferrandis Luna.

Centenari de la coronació de la Mare de Deu dels Desamparats

FENT MEMORIA

J.M.M.

Decoració i allumenament (I)

CORONA POETICA (VIII)

A la Mare dels Desamparats

Mare, en estos moments d'angoixa plena de guerres, malalties i desastres, a punt de que del cel caiguen els astres per a que tots patim dura condena,

una purna de llum encara alena si a tu girem els ulls en confiança perquè pots alcançar-nos l'esperança de la pau que voldríem sense esmena.

Mare dels innocents no desampares als fills desconhortats que a tu s'acullen fiats en que nos lliures del perill.

En les nostres misèries no repares presenta sol el prec dels que t'imploren, que a una Mare res pot negar son Fill.

Carrer San Fernando engalanat

La capital valenciana se preparava per a l'event de la coronació i eren molts els domicilis, els comerços, les seues d'entitats i d'institucions que engalanaven les seues fronteres, penjaven rebosters, teles precioses..., o l'imatge estampada de la Mare de Deu. La premsa donava notícia d'estes accions ciutadanes, en uns casos promocionant alguns articles que es posaven a la venda, en uns altres reproduint imatges de com anava embellint-se la ciutat. Molts carrers alçaven arcs triomfals i s'adornaven en diverses decoracions artístiques, també les vitrines i mostradors de molts comerços i de cases particulars. La convocatòria d'alguns concursos estimulava estes mostres decoratives.

Valguen estos retalls trets dels diaris per a ratificar lo indicat:

"Adorno de calles – A los efectos de que con dicho fin se conceda la autorización oportuna, los interesados se servirán presentar en el negociado de

CORONA POETICA (VII)

Quan despunta el trenc d'alba

Quan despunta el trenc d'alba del centenari de ta Coronació Gloriosa, Mare de Deu, el poble valencià d'amor s'embeu cap a Tu, Mare Santa, en l'aniversari.

I, com sempre, es presenta com fedatari de l'amor que et venera eixe poble teu, convertint-se en autèntic fidel hereu del fervor que tes gràcies creen mostrari.

Mare de Deu dels pobres Desamparats, que acodixen a Tu ben necessitats de ta gràcia divina i Sobirana...

Atén lo que de cor dir-te te dec:
Escolta com saps fer-ho el sincer prec dels teus fills de la terra valenciana.

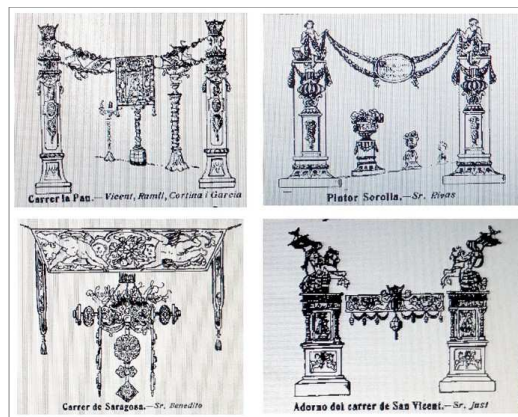
Rafael Melià Castelló

Fiestas del Ayuntamiento los correspondientes bocetos y programas de festejos". *La Correspondencia de Valencia* (3-05-1923, p. 1).

"La comisión de Fiestas excita el celo de todos los valencianos y singularmente de los encargados del adorno de calles y edificios para que aprovechen los escasos días que quedan con el objeto de que el viernes, día de la llegada de los Reyes, esté terminado todo el decorado de la ciudad, que aparezca toda ella engalanada e iluminada y ni la más humilde callejuela deje de expresar el entusiasmo por la Patrona la Madre de los Desamparados; todo para exteriorizar la satisfacción de los valencianos por el hecho de su Coronación canónica." *La Correspondencia de Valencia* (7-05-1923, p. 1).

"Para las fiestas de la Coronación de la Virgen. Gran surtido en reposteros (colgaduras), a precios reducidos... en fábrica de la calle Espinosa, número 10, bajo. Casa Puig Cabellón". Publicitat en *Las Provincias* (3-05-1923, p. 5).
"Valencianos y Forasteros: Todos deben tener algún recuerdo de la Coronación de la Virgen de los Desamparados. LA CASA COGOLLOS obsequia durante estos días a sus compradores con unos preciosos dijes y collares esmaltados." *Las Provincias* (12-05-1923, p. 1).

Maria Jesús Coves

Esbossos per a carrers engalanats

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els exemplars editats fins ara estan en:

www.rogleconstantillombart.com

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusio ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviarem a casa tots els números que es publiquen

durant l'any. I si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de compte, en **Caixa Popular**, es: **ES52 3159 0018 1926 1586 4721**